ئىس جۇزىندىك ارەكەتىمىزبەن وتانىمىزدىڭ شىنجياڭنى اناۋرلىم كوركەم ەتىپ قۇرامىز

(باسى 1 - بەتتە)

تۇرسناي بىلاي دەدى: مەن تۇرپان-نىڭ نەگىزدىك قۇرىلعىلارىنىڭ جانە الەۋمەت-تىك قىزمەت وتەۋ قۇرىلعىلارىنىڭ ۇزدىكسىز كەمەلدەنگەندىگىن كوزىمەن كوردىم، اۋد-لىمنىڭ جىلدان - جىلعا جاقسارعاندىعىنا كۋا بولدىم. وسى بىرنەشە جىلدا شىنجياڭنىڭ قو-عامدىق كەلەلى جاعدايى جاراسىمدى دا ور-نىقتى بولىپ، تۇرپانعا سایاحاتتاي كەلەتىندەر بارعان سايىن كوبەيدى، كوپتەگەن ەگىنشى "سایاحات اسىن" ءىشپ، كىرىسى جىلدان - جىلعا كوبەيدى. "پارتيانىڭ ابزال سایاساتى-نىڭ يگىلىگىن كورگەن ءبىزدىڭ قازىرگى تۇرمىسىمىز تىنىش تا باقىتتى، ايتسە دە كەيبىرەۋلەر 'ادامدىق ۇقىق' تى جەلەۋ ەتىپ شىندىقتى بۇرمالادى، بۇل كوكىگەن-دىك بولماي نە!"

"ايتىلمىس شىنجياڭعا سايات ىن 'زاڭ جوبا' شىلعي وتىرىك". بۇرىلتوعاي اۋدانى شىعانجيدە اۋىلى سەكىرۋ قىستاعىنىڭ تۇر-عىنى جانارباەك كاكەن مىنالاردى ءبىلدىر-دى: پارتيا مەن ۇكىمەت حالىقتا تىيمدىلىك جەتكىزگەنىن ينجەنەريانى زور كۇشپەن اتـ-قارىپ، ەگىنشى - مالشىلار كەڭ دە جارىق ۇيلەرگە كوشپ كىردى، قىستاق-تارعا اسفالت جول جاتقىزىلدى، قۇبىر سۋى جەتكىزىلدى، تۇرمىسىمىز بارعان سايىن جاقسارادى. "امەريكا جاق 'ادامدىق ۇقىق' تونىن جامىلىپ، شىنجياڭدى بىلقىتىر-ماق بولدى، ءبىز بۇعان باتىل قارسى تۇرا-مىز، ولاردىڭ قاسكۇنەمدىگىنىڭ سىكە اسۋد-نا استە جول بەرمەيمىز".

"ولار شىنجياڭنىڭ شىنايى بەينەسىن كورىپ پە ەدى؟ شىنجياڭنىڭ بەرتىنگى بىرنەشە جىلداعى ورنىقتى بولعان، دامىعان زور وزگەرىستەرىن كورىپ پە ەدى؟ اق پەن قارانى شاتاستىراتىن، شىندىقتى بۇرما-لايتىن مۇنداي ارەكەتتەر ەرەكشە ۇياتتى، ءبىز بۇعان استە جول قويمايمىز". ءۇرىم-جى قالاسى مىدۇڭ رايونى شحۋا ءمالىسى گۇاڭمىڭ الەۋمەتتىك اۋماعىنىڭ تۇرعىنى مىجيت توحتى مىنالاردى ءبىلدىردى: شىنجياڭنىڭ گۇلدەنگەندىگى، ورنىقتىلىعى داۋ جۇرەمەي-تىن شىندىق، بۇتەن نيەتتە بولاتىن، شىنجياڭنىڭ قوعام ورنىقتىلىعىنا كەدەرگە-لىك جاساماق بولعان، جۇڭگونىڭ ورنىقتى-لىعىنا، دامۇىنا تۇساۋ بولماق بولعان سايـ-قالدىق اتاۋلىنىڭ ءبارى سىكە اسپايدى.

"تىنىش ءومىر، شات - شادىمان تىرشىلىك ادامدىق ۇقىقتىڭ ەڭ زور قامتاماسىز ەتىلگەندىگى"

"شىنجياڭنىڭ سىندە ءبىز ەڭ سويلەۋ ۇقىعىنا يەمىز. ءار ۇلت اعا - باۋىر، اپەكە - سىڭلىلەر وسى توپىراقتا وتە الاڭسىز تىرشىلىك ەتىپ كەلەدى، تەڭ زورلىقتى كۇش، لاڭكەستىك، ءدىني ۇشقا-رى كۇشتەر بۇلىك شىعارماسا بولعانى، ءبىزدىڭ تۇرمىسىمىز بارعان سايىن جاقسى بولادى"، - دەدى يوپۇرعا اۋدانى اشىمە قالاشعى يىما قىستاعىنىڭ تۇرعىنى تۇرسۇ-نالي ابدۇرۇسۇل.

"ۇعسۇ، تىيمدىلىك جاساۋ، توعىس-تىرۋ" بويىنشا قىستاقتا تۇراتىن قىزمەت اتـ-رەتىنىڭ كومەگىندە، تۇرسۇنالي دانەكەر-لەۋ ونەرىنە باۋلۇعا قاتىناسىپ، تەمىرشى-لىك دۇكەنىن اشتى. وسى 2 جىلدا اۋلا-نى وزگەرتىپ سالۋ، اۋىل - قىستاق دارەتـ-جانالارىن وزگەرتىپ سالۋ، بەيقۇت ءۇي قۇرىلىسى سياقتى ينجەنەريالاردىڭ اتقارىلـ-ۋىنا ىلەسە، تەمىرشىلىك دۇكەنىنىڭ جۇ-مىستارى بارعان سايىن جاندانىپ، بيىل تازا پايداسى 100 مىڭ يۋانعا جەتتى.

"بۇرىن قىستاعىمىزداعى كەيبىر ادامدار ءدىني ۇشقارى يدەيانىڭ ىقپالىنا ۇشىراپ، باقىتتى وتباسىلارى ويراندالدى. قازىر قوعام ورنىقتى، ادامدارداڭ جۇزىنە كۇلكى ءۇيىرىلدى، مىنە بۇل ءبىز قاجەت ەتكەن باقىتتى تۇرمىس"، - دەدى تۇرسۇنالي.

"تاربيەلەۋ - باۋلۇ ورتالىعى بولماسا شىنجياڭنىڭ قازىرگى الاڭسىز كۇنى بولماس ەدى. امەريكانىڭ ايتىلمىس شىنجياڭعا سايات 'زاڭ جوبا' سى شىنـ-دىققا مۇلدە قايشى، جۇرت كوڭىلىنەن شىقپايدى. ءبىز ءارقاندايدا كۇشتىڭ شىنجياڭنىڭ اسا تاماشا جاعدايىن بۇلدىر-ۇىنە استە جول بەرمەيمىز". اقتاۋ اۋدانى ۇجمە اۋىلى قونساق قىستاعىنىڭ تۇرعىنى قۇان توحتى ءدىني ۇشقارى يدەيانىڭ جە-لكتىرۇىمەن قاتە جولعا تۇسكەن ادامدار-دىڭ تاربيەلەۋ - باۋلۇ ورتالىعىنان ۇيرەنۋ-دى تاۋسقاننان كەيىن رۇحى كوتەرىلىپ، العا باسىپ، كاسىپتىك شەبەرلىك ۇيرەنۋ ارقىلى دىستەيتىن جۇمىس تاۋىپ، باقىتتى تۇرمىسقا كەنەلگەندىگىن ءوز كوزىمەن كورگەنىن ايتتى. "تاربيەلەۋ - باۋلۇ قىزمە-تىنىڭ ءونىمىن كوزىمىزبەن كوردىك. ءبىز ۇكىمەتتىڭ قولدانعان ءبىر قىدىرۋ لاڭ-كەستىككە قارسى تۇرۋ جانە ۇشقارىلىقتى الاستاۋ شارالارىن شىن جۇرەگىمىزبەن قولدايمىز جانە قورعايمىز. ءارقانداي ادام-نىڭ وڭاي - وسپاق قولعا كەلمەگەن وسى تاماشا جاعدايدى بۇلدىرۇىنە استە جول بەرمەيمىز".

"ايىق كىيمنىڭ ءدال كەلگەن - كەلمەگەن-دىگىن كيگەن ادام بىلەدى. تۇرمىسىمىزدىڭ قاندايى ەكەندىگى وزىمىزگە ەڭ ايان". قاراقاش اۋدانى زاۋا قالاشعى جايتەرەك قىستاعىنىڭ تۇرعىنى قامارنيسا ابدۇمامەت قاراقاش اۋدانى رۇيشين ايىق كيىم شەكتى سەرىكتەستىگىنىڭ تەحنيك جۇمىسشىسى. ول پارتيانىڭ ءتۇرلى ءتيىمدى سایاساتتا-رىنىڭ يگىلىگىنە كەنەلپ، ۇيىندە اۋىل شارۋاشىلىق كىرىسىنەن تىس، ءوزى جانە كۇيەۋى باسقا كاسىپكە ويىستىرىلىپ جۇ-مىسقا ورنالاسىپ، وتباسىنىڭ كىرىسى ارتىپ، تۇرمىستارى بارعان سايىن شالقـ-عاندىعىن ايتتى. "قازىر قوعام تىنىش، ادام-دارداڭ بارلىعى تىنىش ءومىر، شات - شا-دىمان تىرشىلىك كەشۇدە، ءدال مىنە بۇل ءبىزدىڭ ادامدىق ۇقىعىمىزدىڭ ەڭ زور قامتاماسىز ەتىلگەندىگى، ءبىز امەريكانىڭ كەيبىر سایاساتپازدارىنىڭ 'ادامدىق ۇقىق' تى جەلەۋ ەتىپ، باقىتتى تۇرمىسىمىز-دى بۇلدىرۇىنە استە جول بەرمەيمىز".

"جۇدىرىقتاي جۇمىلىپ شىنجياڭدى ءتىپتى دە ويداعىداي قۇرامىز"

"ءبىز بۇگىنگى باقىتتى تۇرمىسىمىز-دى قاستەرلەپ، قىراعىلىقتى ارتتىرىپ، دۇرىس پەن بۇرىستى اجىراتىپ، ءىس جۇ-زىندىك ارەكەتىمىزبەن كورىكتى مەكەنـ-مىزدى قۇرىپ، امەريكا جاقتىڭ شىنجياڭعا سایاتىن ماسەلەلەردەن پايدالانىپ ۇلتتار ىنتىماعىن ءبۇلدىرىپ، شىنجياڭنىڭ ورنىقتـ-لىعىنا، دامۇىنا كەدەرگىلىك جاسايتىن ارەكەتـ-تەرىنە باتىل سوققى بەرەمىز"، - دەدى ءۇشتۇرپان اۋدانى اقتوعاي اۋىلى جيدەلى قىستاعىنىڭ اۋقاتتانۋعا باستاۋشىسى سالام ۋايىت.

سالام ۋايىت كەدەي ەدى، پارتيانىڭ ابزال سایاساتىنىڭ يگىلىگىنە كەنەلىپ، ول باستاماشىلدىقپەن باعمىشىلىق سەلبەستىك كووپەراتيۋىن قۇرىپ، حۇناندىق دوسى لو چاۋجۇنمەن سەلبەسپ ءۇي جيھازدارى زاۋۋودىن اشتى، ساۋداسى كۇسەت بولىپ، 60 ادامدى جۇمىستاندىردى. "مەنىڭ حانزۋ ۇلتىنان، ۇيعۇر ۇلتىنان، قازاق ۇلتـ-نان دوستارىم بار، ءبارىمىز بەرەكەلى وتەمىز. كوپشىلىك جۇدىرىقتاي جۇمىلساق بولدى، تۇرمىسىمىزدى بارعان سايىن جاقسى وتكىزىپ، اۋىلىمىزدى ءتىپتى دە كوركەم ەتىپ قۇرىپ شىعامىز"، - دەدى سالام.

"قازىر شىنجياڭنىڭ قوعامى تىنىش، كەلەتىن سایاحاتشىلار دا كوبەيدى، مەنىڭ شارۋالار شاتتىعى سایاجايىمنىڭ ساۋداسى دا شالقىپ تۇر". 12 - ايدىڭ 14 - كۇنى تا-ڭەرتەڭ بۇراتالا قالاسى ۇتىبۇلاق قالاشـ-عى گىندىن جاڭا قىستاعىنىڭ تۇرعىنى ما جىبىن اۋلاسىنداعى قاردى تازالاپ، شارۋالار شاتتىعى سایاجايىنا قوناق قابىلـ-داۋعا دايىندالدى.

ما جىبىن تىلشىگە كەلەر جىلى تەرۋ - ءۇزۋ باقشاسىن دامىتىپ، ءتىپتى دە كوپ سایاحاتشىنى سایاحاتتاۋعا، ارالاۋعا باۋراۋعا دايىندالىپ جاتقانىن ايتتى. "مەن ءتىپتى دە كوپ قىستاق تۇرعىنىن باستاپ، پارتيانىڭ ابزال سایاساتتارىنىڭ دەمەۋىندە اۋقاتتانۋ جولىنا ءتۇسىپ، ءىس جۇزىندىك ارەكەتىم ارقىلى جاراسىمدى، ورنىقتى اسا تاماشا جاعدايدى قورعايمىن"، - دەدى ما جىبىن سەنىمىمەن.

(تىلشىلەرمىز لي چۇنشيا، جاۋ چۇنحۋا، ۋاڭ دۇڭ، جاڭ جىلي، حان چينيان، جاڭ تيك، جاڭ رۇيلين، سۇڭ ياۋىن، حى ليك، ءپاريزات ابدۇ، ەرىكتى ءتىلشى باي يانان جازعان)

شىنجياڭنىڭ گۇلدەنىپ - كوركەيۋىن، ورنىقتىلعىن داتتاۋعا، جالا جابۋعا جول بەرمەيمىز

(باسى 1 - بەتتە)

مەن شىنجياڭنىڭ كەشەگى كۇنى، بۇگىنگى، ەرتەڭگى ارقىلى وسى امەريكا سایاساتپازدا-رىنا ءبىزدىڭ شىنجياڭنىڭ قاندايى ەكەنىن، نەنىڭ ناعىز ادامدىق ۇقىق ەكەنىن ايتقىم كەلەدى!

وتكەن عاسىردىڭ 90 - جىلدارىنان بەرى، شەكارا ءىشى - سىرتىنداعى "ءۇش ءتۇرلى كۇش" ۇلتىنى، ءدىندى جەلەۋ ەتىپ، جۇرتشىلىقتىڭ قاراپايىم ۇلت، ءدىن سۇيىسپەنشىلىگىنەن پايدالا-نىپ، ءدىني ۇشقارى يدەيانى قۇترىنا تا-راتىپ، "ادام ءولتىرىپ شەيت بولعاندار جاننىڭ كىرەدى" سياقتى تەرىس ۇعىز تا-راتىپ، جۇرتشىلىقتى مەملەكەتتە ءبىر تۇتاس قولدانىلاتىن ءتىل - جازۋدى ۇيـ-رەنۋدى تەجەۋگە، جۇمىستانۋ شەبەرلىگىن ۇيرەنۋدى، يگەرۋدى تويتارۋعا، وسى زا-مانعى عىلىم - بىلىمدەردى قاقپايلاۋعا، مەملەكەتتىڭ نەگىزگى زاڭىمەن، زاڭدارد-مەن قارسىلاسۋعا، زورلىقتى كۇش، لاڭ-كەستىك ارەكەتتەرىن اتقارۋعا ۇزدىكسىز ازدىردى، جەلكىتىردى. 1990 - جىلدان 2016 - جىلدىڭ سوڭىنا دەيىن "ءۇش ءتۇرلى كۇش" شىنجياڭ سياقتى جەرلەردە مىڭداعان زورلىقتى كۇش دەلولارىن (وقيعا) تۇدىرىپ، قىرۋار بەيكۇنا بۇقارانى جاننان جۇدا ەتتى، مال - مۇلىك شىعىنى ەسەپسىز بولدى. "ءۇش ءتۇرلى كۇش "تىڭ ادامدى تىكسىندىرەتىن قىلمىستىق ارەكەتتەرى قوعامدىق تارتىپكە، قىزمەت، تۇرمىس تارتىبىنە اۋىر نۇقسان جاساپ، ءار ۇلت جۇرتشىلىعىنىڭ تىرشىلىك ۇقىعىن، ءومىر ءسۇرۋ ۇقىعىن، داۋ ۇقىعىن اۋىر دارەجەدە ايىققا تاپتاپ، شىنجياڭداعى ءار ۇلت حالقىنىڭ ۇلتتار ىنتىماعىن جەبەۋ، ەكونوميكانى دامىتۇ، حالىق تۇرمىسىن جاقسارتۋ ايىق السىنا اۋىر دارەجەدە كەـ-دەرگى بولىپ، شىنجياڭداعى ءار ۇلت حالـ-قىنىڭ ورتاق مۇددەسىنە اۋىر زيان جەتـ-كىزدى. ال وسى ۋاقىتتا دا، سەندەر امەريكا سایاساتپازدارى كورسەڭدەر دە كورمەسكە سالىنىپ، قۇلاعى ساڭىراۋ، ءتىـ-لى مىلقاۋ كىسىمسىپ، زورلىقتى كۇش، لاڭكەستىك حاۋىپىنە ۇشىراعان شىنجياڭدا-عى ءار ۇلت حالقىنىڭ ءومىرىنىڭ حاۋىپـ-سىزدىگىنە تيىستىەي دە كوڭىل بولگەن جوقسىڭدار، امەريكا باستاعان باتىستىڭ كەيبىر نەگىزگى اعىمدىق اقپارات قۇرالدا-رى دا كوبىنەسە تالعامپازدىقپەن تىلدەرى بايلانىپ قالدى، سەندەردىڭ ايتىلمىس "ادام-دىق ۇقىق" تارىڭ كىمدى قورعاپ وتىر؟

قاتاڭ اۋقىم مەن كۇردەلى جاعدايعا مەڭزەس، ءدىني ۇشقارىلىقتىڭ ءورشىپ تارالۋىن، زورلىقتى كۇش، لاڭكەستىك ارەـ-كەتتەرىنىڭ كوپ تۇرلۋ، ءجيى تۇرلۋ جاڭـ-دايىن ءونىمدى تەجەۋ ءۇشىن، شىنجياڭ لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋ، ۇشقارىلىقتى الاستاۋ كۇرەسىن شىكەرىلەي وردىستەتىپ، ۇستىنەن وڭاۋ مەن تۇبىرىنەن وڭاۋدى ۇشتاستىرۋ باعىتىنا تاباندى بولىپ، زاڭ بوينىشا زورلىقتى كۇش، لاڭكەستىك قىلـ-مىستارىنا قاتاڭ سوققى بەرۋمەن بىرگە، قاينارىنان باستاپ جونگە سالۋعا دەن قويىپ، حالىق تۇرمىسىن جاقسارتۋعا كۇش سالۋ، زاڭ - ءتۇزىم ۇگىت - تاربيەـ-سىن كۇشەيتۋ، زاڭ بوينىشا كاسىپتىك شەـ-بەرلىككە تاربيەلەۋ - باۋلۇ ورتالىعىن قۇرىپ، كومەكتەسۋ تاربيەسىن جۇرگىزۋ سياقتى كوپتەگەن ادىستەر ارقىلى ازاماتتار-دىڭ نەگىزگى ادامدىق ۇقىقتارىنىڭ لاڭـ-كەستىك پەن ۇشقارىلىقتىڭ زيانداۋىنا ۇشـ-راماۋىن ەڭ جوعارى شەكتە قامتاماسىز ەتتى. ءدىني ۇشقارى يدەيامەن جۇعىمدال-عان جانە زاڭعا قايشى جەڭىل قىلمىس ود-كىزگەن ادامدارعا قاراتا، قاتىستى زاڭ ەرەجەلەر بوينىشا كەڭشىلىك ەتۋ مەن قاتاڭ جازالاۋدى بىرلەستىرۋ سایاساتىنا ساي، كاسىپتىك شەبەرلىككە تاربيەلەۋ - باۋلۇ ءادىسى ارقىلى ءدىني ۇشقارى يدەيا-نى وسى ادامدارداڭ مىنىنان الاستادى، بۇل ولارعا ادالدىقپەن كومەكتەسۋ، ولاردى قۇتقارۋ. تاربيەلەۋ - باۋلۇ ورتالـ-عىندا تاربيەلەنۋشىلەر مەملەكەتتە ءبىر تۇتاس قولدانىلاتىن ءتىل - جازۋدى ۇيـ-رەنىپ، زاڭ بىلىمدەرىن ۇيرەنىپ، ءبىر ونەردى يگەرىپ، ءدىني ۇشقارىلىق جو-نىندە ايقىن تانىمعا يە بولدى، ءدىني ۇشقا-رى يدەيانىڭ شىنجياڭدا ءوسىپ - ءوربيتىن توپىراعى جانە شارت - جاعدايى بىرتىنـ-دەپ جويىلدى.

قازىرگى شىنجياڭدا ءۇرتسىز 3 جىل زورلىقتى كۇش، لاڭكەستىك دەلوسى (وقيعا) تۇىلعان جوق، ۇشقارىلىقتىڭ سىنالاپ كىرۋى ءونىمدى تەجەلىپ، قوعام امانداعى كورىنەكتى جاقساردى، ۇلتتار تەڭ، ىنتىماقتى، ءدىن تاتۋ، ۇيلەـ-سىمدى بولدى، حالقىنىڭ تۇرمىسى تىنىش تا جايلى بولدى، "ءۇشتى ۇيرەـ-نىپ، ءبىردى الاستاۋ"عا قاتىناسقان تاربـ-يەلەۋ - باۋلۇداعى تاربيەلەنۋشىلەر تۇگەل-دەي وقۋ تاۋىسىپ، ۇكىمەتتىڭ كومەگىنـ-دە ورنىقتى جۇمىستانىپ، تۇرمىس ساپا-لارىن جاقسارتىپ، باقىتتى تۇرمىس كەـ-شىردى. مەن جانە قاسىمداعى تۇىس - تۇعان، دوس - جارانداريم تۇگەلدەي شىنجياڭنىڭ بۇگىنگى ورنىقتى دا اسا تاماشا جاعدايىنىڭ وڭاي - وسپاق قولعا كەلمەگەنـ-دىگىن، ءار ۇلت جۇرتشىلىعىنىڭ كوڭىلى باقىت سەزىمى مەن حاۋىپسىزدىك سەزىمىنە تولى ەكەندىگىن تىكەلەي سەزىندى.

مەن حابارداڭ تاربيەلەۋ - باۋلۇ ور-تالىعىنا 91 مەملەكەتتەن 70تەن اسا توپتا شەتەل ءمانساپتىلارىن، جۇڭگودا تۇراتىن ەلشىلەردى، اقپارات قۇرالدارى تىلشىلە-رىن جانە ءدىني قايراتكەرلەردى قامتىعان 1000نان اسا ادامنىڭ ەكسكۇرسيالاي كەلـ-گەنىن، ولاردىڭ تۇىس - تۇستان ناقتىلى جاعدايدىڭ كەيبىر باتىس ۇجمدارى مەن اقپارات قۇرالدارىنىڭ ايتقانىنان مۇلدە باسـ-قاشا ەكەنىن بىلدىرگەنىن كوردىم. حالقارا-لىق قوعام شىنجياڭنىڭ ادامدىق ۇقىق ىستەرى جەتىستىكتەرى مەن لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋ، ۇشقارىلىقتى الاستاۋ تابىستارىن تۇراقتاندىرىپ، تاربيەلەۋ- باۋلۇ ورتالىعىن قۇرۋ سىندى ادىسكە جوعارى باعا بەرىپ، شىنجياڭنىڭ ەكونوميكالىق، قوعامدىق داۋ جەتىستىكتە-رىن الاڭ جاتقاندا، امەريكاداعى ءىشىنارا سایاساتپازدار سەكىرىپ شعىپ، مونتانىسعان بەينە كورسەتىپ، شىنجياڭنىڭ ادامدىق ۇقـ-عىنا كوڭىل ءبولىپ، شىنجياڭ قولدانعان تاربيەلەۋ - باۋلۇ ءادىسى ارقىلى ۇشقارىلىقتى الاستاۋ ءىسىن قيىنسىز جازعىرىپ، جات نيەتپەن شابۋىلدادى، مۇنداعى ماقساتى، نيەتى نە؟ جۇڭگونىڭ شىنجياڭن اۋعانستان، سيريا سياقتى بىلقىتىرىپ، بەرەكەسىن ۇشىر-ماقشى. مۇنداي جۇڭگونىڭ ىشكى ىسىنە دورەكىلىكپەن كىلىگىپ، شىنجياڭدى بىلىقـ-تىرۋ، ونان ارى جۇڭگونىڭ داۋىن شاۋجاي-لاۋ، جۇڭحۋا ۇلتىنىڭ ۇلى گۇلدەنۋىنە بوگەت بولۋىنا بارۋ قاسكۇنەمدىگى شىنجياڭدا-عى ءار ۇلت حالقىن قامتىعان بۇكىل جۇڭگو حالقىنىڭ سەزىمىنە اسا زور زيان جەتكىزدى. ءبىز بۇعان قاتتى كەكتەنەمىز، باتىل قارسى تۇرامىز.

ءبىز جۇڭگو كوممۇنيستىك پارتياسىنىڭ پارەمەندى باسشىلىعىندا، شىنجياڭداعى ءار ۇلت حالقىن قامتىعان بۇكىل جۇڭگو حالقىنىڭ ۇلى ىنتىماعى تۇرعاندا، ەشقانداي پالە جابۋدىڭ ءار ۇلت حالقىنىڭ ىنتىماقتاسا العا باسۋ قادامىن توسا المايتىندىعىنا، ەشقانداي وسەكتىڭ شىنجياڭنىڭ ادامدىق ۇقىق ىستەـ-رى دامىپ، العا باسقان شىندىعىن جوققا شىعارا المايتىندىعىنا، ەشقانداي قاسكۇنەمـ-دىكتىڭ شىنجياڭنىڭ دامىپ گۇلدەنۋ ياق السىنا كىلىگە المايتىندىعىنا، شىنجياڭنىڭ گۇلدەنىپ ورنىقتى دامىعان بۇگىنگى كۇنى بولىپ قالماستان، ءسوز جوق، اناۋرلىم كوركەم بولاشاعىنىڭ بولاتىندىعىنا كامىل سەنەمىز.

بارلىق ساندىراق اتاۋلىعا تويتارىس بەرىپ، ۇلت ماسەلەسىن شەشۋدىڭ جۇڭگوشا ەرەكشەلىككە يە دۇرىس جولىمەن باتىل بۇلجىماي جۇرەيىك

(باسى 1 - بەتتە)

زەينەتكە شىققان قارت پارتيالى كادر رەتىندە، مەن امەريكا جاقتىڭ ايتىلمىس شىنجياڭعا سایاتىن "زاڭ جوبا"سىنا باتىل قارسى تۇرامىن، پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ باسشىلىعىن باتىل قولدايـ-مىن، وتاننىڭ تۇتاستىعىن باتىل قورعايمىن.

شىنجياڭعا سایاتىن ماسەلە استە ادامدىق ۇقىق، ۇلت، ءدىن ماسەلەسى ەمەس، قايتا زورلىقتى كۇش، لاڭكەسـ-تىككە قارسى تۇرۋ جانە بولشەكتەۋشـ-ىلىككە قارسى تۇرۋ ماسەلەسى بولىپ تا-بىلادى. شىنجياڭ كەزىندە لاڭكەستىكـ-تىڭ، ءدىني ۇشقارىلىقتىڭ، بولشەكتەۋـ-شىلىكتىڭ زاردابىن ابدەن تارتقان. قاتاڭ جاعدايدا دىندا، شىنجياڭ زور-لىقتى كۇش، لاڭكەستىك قىلمىستارعا زاڭ بوينىشا قاتاڭ سوققى بەردى، سو-نىمەن بىرگە تۇ باستان جونگە سالۋعا ءمان بەرىپ، ۇشقارىلىقتى الاستاۋ قىزمەـ-تىن بەلسەنە ىلگەرىلەتىپ، ەكونوميكانىڭ داۋىن، ۇلتتار ىنتىماعىن جانە قوعامنىڭ جاراسىمدىلىعىن، ورنىقتىلىعىن ۇزدىكسىز جەبەدى. بۇل شارالار شىنجياڭدا ءۇرتسىز 3 جىل زورلىقتى كۇش، لاڭـ-كەستىك دەلوسى (وقيعا) تۇىلماۋعا شىنا-يى كەپىلدىك ەتىپ، شىنجياڭداعى 25 ميللىون ءار ۇلت حالقىنىڭ جاپپاي قولدا-ۋىنا بولەندى ءارى الەمدىك لاڭكەستىكـ-كە قارسى تۇرۋ ىستەرىنە بەلسەنە ۇلەس قوستى.

باتىستاعى كەيبىر اقپارات قۇرالدا-رى 2016 - جىلدان قازىرگە دەيىن جۇڭگو شىنجياڭندا 20دان استام ءىسلام ءدىنى ورنى ءىشىنارا نەمەسە تولقتاي شاعىلدى دەپ سوقتى. بۇل ماقالا وسىنى جەلەۋ ەتە وتىرىپ: "جۇڭگوداعى مۇسىلـ-مان از ۇلتتار اۋىر ءدىني ەزگىگە ۇشـ-راۋدا" دەپ جار سالدى. بۇلار جاۋاپـ-كەرسىز، ءموراڭدىق قۇلقتان جۇرداي تىلشىلەردىڭ شىندىقتى بۇرمالاۋى، تەرىس ءتۇسىندىرۋى سانالادى. اشىق ماتەريالداردا كورسەتىلۋىنشە، قازىر شىنجياڭدا 24 مىڭ 400دەن استام مەشت بار، ورتاشا ەسەپپەن ءار 530 مۇسىلمان بۇقاراسىنا ءبىر مەشىتتەن تۇرا كەلەدى. تاياۋ جىلداردان بەرى، ءبىز مەشىتتەردە "جەتىنى كىرگىزۋ، ەكى بولۋ"دى، "تو-عىزدى سەپتەۋ"دى زور كۇشپەن ىلگەرد-ىلەتىپ، ءدىني قيىمىل ورىندارىنىڭ جانە ءدىني قيىملداردىڭ شارت - جاعدايىن با-رىنشا جاقسارتىپ، دىنگە سەنەتىن بۇقارا-نىڭ قولداۋىنا بولەندىك.

"ءدىن"دى جەلەۋ ەتىپ شىنجياڭنىڭ ۇلت، ءدىن سایاساتىنا شابۋىلداۋ — با-ستاعى كەيبىر اقپارات قۇرالدارىنىڭ كا-نىگى ءتاسىلى. ءبراق شىندىعىندا ءدىني سەنىم ەركىندىگى سایاساتى جۇڭگونىڭ ۇزاق ۋاقىتتىق نەگىزگى سایاساتى بولىپ كەلەدى. نەگىزگى زاڭ مەن ۇلتتىق وڭىرلىك اۋتونوميا زاڭى سياقتى بەلگىلە-مەلەر بوينىشا شىنجياڭداعى ءار ۇلت بۇـ-قاراسنىڭ ءدىني سەنىم ەركىندىگى ۇقـ-عى تولىق قۇرمەتتەلگەن جانە قورعالعان. شىنجياڭ "زاڭدىلارىن قورعاۋ، زاڭسىزدا-رىن شەكتەۋ، ۇشقارىلىقتى تەجەۋ، سىنالاپ كىرۋگە قارسى تۇرۋ، قىلمىسقا سوققى بەرۋ" پرينسيبى بوينىشا دىنگە سەنەتىن بۇقارانىڭ قالىپتى ءدىني قاجەـ-تىن جانە قالىپتى ءدىني قيىملداردى زاڭ بوينىشا قامتاماسىز ەتتى. ازاماتتاردىڭ ءدىني سەنىم ەركىندىگى ۇقعىن زاڭ بو-ينشا شىنجياڭنىڭ ءىشكى ىسىنە كىلىگىپ، ءدىني ۇشقارىلىقتىڭ ىقپالىنا ۇشىراپ، باقىتتى وتباسىلارى ويراندالدى. قازىر قوعام ورنىقتى، ادامدارداڭ جۇزىنە كۇلكى ءۇيىرىلدى، مىنە بۇل ءبىز قاجەت ەتكەن باقىتتى تۇرمىس"، - دەدى تۇرسۇنالي.

"تاربيەلەۋ - باۋلۇ ورتالىعى بولماسا شىنجياڭنىڭ قازىرگى الاڭسىز كۇنى بولماس ەدى. امەريكانىڭ ايتىلمىس شىنجياڭعا سایاتىن 'زاڭ جوبا' سى شىنـ-دىققا مۇلدە قايشى، جۇرت كوڭىلىنەن شىقپايدى. ءبىز ءارقاندايدا كۇشتىڭ شىنجياڭنىڭ اسا تاماشا جاعدايىن بۇلدىرۇىنە استە جول بەرمەيمىز". اقتاۋ اۋدانى ۇجمە اۋىلى قونساق قىستاعىنىڭ تۇرعىنى قۇان توحتى ءدىني ۇشقارى يدەيانىڭ جەـ-لكتىرۇىمەن قاتە جولعا تۇسكەن ادامدار-دىڭ تاربيەلەۋ - باۋلۇ ورتالىعىنان ۇيرەنۋـ-دى تاۋسقاننان كەيىن رۇحى كوتەرىلىپ، العا باسىپ، كاسىپتىك شەبەرلىك ۇيرەنۋ ارقىلى دىستەيتىن جۇمىس تاۋىپ، باقىتتى تۇرمىسقا كەنەلگەندىگىن ءوز كوزىمەن كورگەنىن ايتتى. "تاربيەلەۋ - باۋلۇ قىزمەـ-تىنىڭ ءونىمىن كوزىمىزبەن كوردىك. ءبىز ۇكىمەتتىڭ قولدانعان ءبىر قىدىرۋ لاڭـ-كەستىككە قارسى تۇرۋ جانە ۇشقارىلىقتى الاستاۋ شارالارىن شىن جۇرەگىمىزبەن قولدايمىز جانە قورعايمىز. ءارقانداي ادام-نىڭ وڭاي - وسپاق قولعا كەلمەگەن وسى تاماشا جاعدايدى بۇلدىرۇىنە استە جول بەرمەيمىز".

"ايىق كىيمنىڭ ءدال كەلگەن - كەلمەگەنـ-دىگىن كيگەن ادام بىلەدى. تۇرمىسىمىزدىڭ قاندايى ەكەندىگى وزىمىزگە ەڭ ايان". قاراقاش اۋدانى زاۋا قالاشعى جايتەرەك قىستاعىنىڭ تۇرعىنى قامارنيسا ابدۇمامەت قاراقاش اۋدانى رۇيشين ايىق كيىم شەكتى سەرىكتەستىگىنىڭ تەحنيك جۇمىسشىسى. ول پارتيانىڭ ءتۇرلى ءتيىمدى سایاساتتا-رىنىڭ يگىلىگىنە كەنەلىپ، ۇيىندە اۋىل شارۋاشىلىق كىرىسىنەن تىس، ءوزى جانە كۇيەۋى باسقا كاسىپكە ويىستىرىلىپ جۇ-مىسقا ورنالاسىپ، وتباسىنىڭ كىرىسى ارتىپ، تۇرمىستارى بارعان سايىن شالقـ-عاندىعىن ايتتى. "قازىر قوعام تىنىش، ادام-دارداڭ بارلىعى تىنىش ءومىر، شات - شا-دىمان تىرشىلىك كەشۇدە، ءدال مىنە بۇل ءبىزدىڭ ادامدىق ۇقىقىمىزدىڭ ەڭ زور قامتاماسىز ەتىلگەندىگى، ءبىز امەريكانىڭ كەيبىر سایاساتپازدارىنىڭ 'ادامدىق ۇقىق' تى جەلەۋ ەتىپ، باقىتتى تۇرمىسىمىز-دى بۇلدىرۇىنە استە جول بەرمەيمىز".

"جۇدىرىقتاي جۇمىلىپ شىنجياڭدى ءتىپتى دە ويداعىداي قۇرامىز"

"ءبىز بۇگىنگى باقىتتى تۇرمىسىمىز-دى قاستەرلەپ، قىراعىلىقتى ارتتىرىپ، دۇرىس پەن بۇرىستى اجىراتىپ، ءىس جۇ-زىندىك ارەكەتىمىزبەن كورىكتى مەكەنـ-مىزدى قۇرىپ، امەريكا جاقتىڭ شىنجياڭعا سایاتىن ماسەلەلەردەن پايدالانىپ ۇلتتار ىنتىماعىن ءبۇلدىرىپ، شىنجياڭنىڭ ورنىقتـ-لىعىنا، دامۇىنا كەدەرگىلىك جاسايتىن ارەكەتـ-تەرىنە باتىل سوققى بەرەمىز"، - دەدى ءۇشتۇرپان اۋدانى اقتوعاي اۋىلى جيدەلى قىستاعىنىڭ اۋقاتتانۋعا باستاۋشىسى سالام ۋايىت.

سالام ۋايىت كەدەي ەدى، پارتيانىڭ ابزال سایاساتىنىڭ يگىلىگىنە كەنەلىپ، ول باستاماشىلدىقپەن باعمىشىلىق سەلبەستىك كووپەراتيۋىن قۇرىپ، حۇناندىق دوسى لو چاۋجۇنمەن سەلبەسپ ءۇي جيھازدارى زاۋۋودىن اشتى، ساۋداسى كۇسەت بولىپ، 60 ادامدى جۇمىستاندىردى. "مەنىڭ حانزۋ ۇلتىنان، ۇيعۇر ۇلتىنان، قازاق ۇلتـ-نان دوستارىم بار، ءبارىمىز بەرەكەلى وتەمىز. كوپشىلىك جۇدىرىقتاي جۇمىلساق بولدى، تۇرمىسىمىزدى بارعان سايىن جاقسى وتكىزىپ، اۋىلىمىزدى ءتىپتى دە كوركەم ەتىپ قۇرىپ شىعامىز"، - دەدى سالام.

"قازىر شىنجياڭنىڭ قوعامى تىنىش، كەلەتىن سایاحاتشىلار دا كوبەيدى، مەنىڭ شارۋ